

วิจารณ์หนังสือ : Book Reviews
ความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ @ เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไป*
Violence is a weakness @ No discipline Freedom was lost

ผู้เขียน: พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

Author: Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto)

สวัสดี ปลื้มกมล และพระมหามิตร จิตตปัญโญ

Sawatdee Pluemkamon and Phramaha Mit Thitapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: nuttysawatdee@gmail.com

บทคัดย่อ

หนังสือเล่มนี้ เน้นเฉพาะในความรุนแรงที่ก่อให้เกิดจากความอ่อนแอทั้งตนเองและสังคมรอบข้าง ในส่วนความอ่อนแอในระดับบุคคลได้อธิบายถึงความอ่อนแอที่เกิดจากอิทธิพลที่ถูกครอบงำด้วยความต้องการ ส่วนความอ่อนแอภายนอกได้อธิบายถึงบุคคลที่ถูกครอบงำด้วยวัตถุหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการถูกครอบงำด้วยเทคโนโลยี (IT) อีกส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงความไม่มีวินัยของสังคมจนนำไปสู่การสูญเสียเสรีภาพ จนเกิดการเรียกร้องหาเสรีภาพจนเกินขอบเขต เป็นเหตุให้เกิดความปั่นป่วนวุ่นวายในสังคม เป็นการอธิบายให้เห็นวินัยและเสรีภาพต้องอาศัยกันและกัน เพื่อสร้างระบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ว่าหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอให้คนเข้าใจในหลักแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์สามารถฝึกฝนและปรับปรุงตัวเองได้และมนุษย์สามารถสร้างความสันติสุขในการดำเนินชีวิตบนโลกนี้ได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ความรุนแรง; ความอ่อนแอ; วินัย เสรีภาพ

*ได้รับบทความ: 24 กุมภาพันธ์ 2564; แก้ไขบทความ: 18 พฤษภาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 24 มิถุนายน 2564

Received: February 24, 2021; Revised: May 18, 2021; Accepted: June 24, 2021

Abstract

Content in the book focus only on the violence that gives rise to the weakness in both the self and the surrounding society. The individual weakness describe the organic weakness that is dominated by need. The external weakness describes a person who is dominated by objects. Or in known as being obsessed with technology. Another part was mentioned that the lack of discipline of society led to the loss of freedom. Until the call for freedom was exceeded causing chaos in society. It explains discipline and freedom. Relying on each other to create a system of reciprocity. It can be seen that this book presents people to understand the principles of human natural reality that man can train and improve himself. Man can create peace in living happily on this planet.

Keywords: Violence; Weakness; Discipline; Freedom

1. บทนำ

หนังสือเรื่อง ความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ @ เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไปเล่มนี้เป็นหนังสือที่คัดลอกเอาธรรมกถาของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธิ์ ปยุตโต) ซึ่งเป็นลักษณะหนังสือพ็อคเก็ตบุ๊คส์ ในกระดาษ A4 สำหรับบุคคลทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2550 จำนวน 78 หน้า ในส่วนของเนื้อหาสาระของหนังสือ เน้นเฉพาะในความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ@เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไปที่บุคคลทั่วไปสามารถนำข้อปฏิบัติไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองให้เกิดมีสันติสุขขึ้นได้ โดยเน้นการสร้างสันติสุขที่เริ่มต้นจากตัวเราเอง แล้วขยายผลออกไป วินัยและเสรีภาพจำต้องอาศัยสร้างระบบให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จนทำให้มองเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบที่จำต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน การสร้างองค์ประกอบแบบองค์รวมนั้นควรเกิดจากการประสานเพื่อเสริมซึ่งกันและกัน จะเห็นว่าหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอในหลักแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์สามารถฝึกฝนและปรับปรุงตัวเองได้เพื่อให้รู้เท่าทันความเป็นจริงของสรรพสิ่ง ทั้งก็เพื่อให้มนุษย์สามารถสร้างความสันติสุขในดำเนินชีวิตบนโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุข

2. โครงสร้างหนังสือ

เนื้อหาสาระของหนังสือเล่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นการอธิบายถึงความรุนแรงเกิดจากความอ่อนแอ @ เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไป ถ้าบุคคลขาดวินัยในตนเอง พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ท่านได้เขียน

และจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปได้ศึกษาและใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของตนเอง อย่างเรียบง่าย และเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น ซึ่งโครงสร้างของหนังสือ จะกล่าวอยู่ 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอและประเด็นที่ 1 เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไป

จึงพอสรุปได้ว่า ความรุนแรง ความอ่อนแอเกิดจากความไม่มีวินัย ถ้าอย่างนั้นก็ควรอย่าถามหา เสรีภาพ ที่ท่านกล่าวอย่างนี้ก็คงเป็นเพราะท่านต้องการที่จะชี้ประเด็นให้เห็นสภาพของพฤติกรรมของ มนุษย์และการใช้กฎหมายที่ไม่มีความเสมอภาคทางสังคม จนก่อให้เกิดความขัดแย้งในการบริหารและ การใช้อำนาจทางตุลาการ ในขณะที่เดียวกันท่านก็ได้จัดระเบียบลำดับหัวข้อในหนังสือซึ่งวางความอ่อนแอ ไว้ข้างหน้า และอธิบายถึงการขาดวินัยนั้นก็คงต้องการให้คนอ่านได้เข้าใจง่ายและไม่ต้องจินตนาการอะไร มากนัก เพียงแค่เห็นชื่อหนังสือก็ทำให้ผู้อ่านพอจะเข้าใจในสิ่งนำเสนอได้ จึงเป็นการนำเสนอที่ค่อนข้าง ที่สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

3. สารสำคัญของหนังสือ

ความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ สภาวะทางสังคมที่มีปัญหาอย่างหนักเพราะคนอ่อนแอกัน มาก หรือ เพราะความอ่อนแอแพร่ระบาดไปทั่ว ความอ่อนแอในที่นี้ หมายความว่า การขาดกำลัง กำลัง ในที่นี้มี 2 อย่าง คือ กำลังภายนอกและกำลังภายใน ปัจจุบันคนขาดทั้งกำลังภายนอกและกำลังภายใน หรือกำลังเหล่านี้ได้ลดถอยลงมากจนถึงขั้นน่าเป็นห่วงกำลังข้างภายนอก หมายถึง สิ่งที่มาชักพาตั้งออกไป ที่เพิ่มมากขึ้นๆ คือ กระแสต่างๆ เช่น กระแสโลกาภิวัตน์ กระแส IT กระแสความรุนแรง กระแสบริโภคนิยม กระแสรวลัด กระแสลาถอย กระแสคอยโชค หรือ กระแสคอยผลเบื่องบนบันดาล ฯลฯ กระแส เหล่านี้ไหลแรงมาก มีกำลังเหน็ดเหนื่อยไหลไปหมด ด้วยเหตุนี้การที่จะสร้างกำลังข้างขึ้นเพื่อที่จะต้านเหล่านี้ ควรหันกลับไปให้เด็กและเยาวชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับพวกเขา ถ้าพวกเขามีกำลังที่เข้มแข็งพวกเขา ก็จะยืนหยัดหลักได้มั่น และสามารถเดินหน้าก้าวไปในทิศทางที่ถูกต้องที่เรียกว่า ทางสายกลางและหนทางนี้จะนำพาสังคมตั้งแต่ครอบครัวของตน ตลอดจนประเทศชาติให้ร่มเย็นเป็นสุข มีความเจริญรุ่งเรืองได้ ถ้าเยาวชนมีความอ่อนแอ ไม่มีกำลัง ก็จะถูกกระแสที่ท่วมท้นเข้ามา พัดพาไหลล่อยไปได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2550, หน้า 10-11) ในขณะที่เดียวกันมาเคียวเวลลี (Machiavelli) ให้ทัศนะว่า ศีลธรรมบางอย่างสอนให้คนอ่อนแอ ความเชื่อในศาสนาถ้าเป็นความเชื่อที่ยังไม่ได้พิสูจน์ ทำให้คนเชื่อนั้นกลายเป็นคน โง่ ถ้านับถือศาสนาอย่างไม่ได้อาศัยเหตุผลและข้อเท็จจริงตามคำสอนแล้ว ผู้ที่เชื่อและศรัทธาจะกลายเป็นคนโง่ บางครั้งศาสนาต้องการให้คนเชื่อโดยพิสูจน์ไม่ได้ มาเคียวเวลลียังได้กล่าวต่อว่า การสร้างศีลธรรมแบบใหม่ขึ้นมานั้นต้องอาศัยหลักความจริงที่พิสูจน์ได้ ถ้าพิสูจน์ไม่ได้มาเคียวเวลลีจะปฏิเสธและไม่ยอมเชื่อในสิ่งนั้น เขาเชื่อว่าทุกคนในโลกนี้โดยปกติแล้ว เป็นคนชั่วมากกว่าคนดีมนุษย์เป็นคนเห็นแก่ตัว โดยธรรมชาติ ศีลธรรมได้ถูกสร้างขึ้นมารับใช้สังคม ความดีหรือศีลธรรมจึงไม่มีความหมาย การกระทำ

ของมนุษย์จึงถูกกำหนดโดยผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองนั้นก็ไม่ว่าจำเป็นที่จะนำศีลธรรมมาเป็นส่วนช่วยในการปกครองเนื่องจากจะทำให้ล้าหลัง นอกจากนั้นยังให้เสียรูปแบบวิธีการปกครองอีกด้วย ความดีความชั่วเป็นเรื่องที่ไม่ตายตัว หากขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสภาพสังคม (Machiavelli, 1979, pp. 91-94)

ในทัศนะของผู้วิจารณ์เห็นว่าการมองต่างมุมของนักปราชญ์ทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง การที่ผู้นักปราชญ์ทั้งสองมองต่างกัมนั้นคงเป็นเพราะทั้งสองมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน อย่างเช่น พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เป็นนักปราชญ์ทางศาสนาก็จะมองในมุมของศาสนา มองว่าชั่วคืออยู่ที่ตัวทำ ผลการกระทำทุกอย่างสามารถส่งผลได้ ในส่วนที่ท่านมองว่า ความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ การที่ท่านมองอย่างนั้นคงเป็นเพราะว่า คนในปัจจุบันขาดกำลังภายในคือการสำรวมอินทรีย์และกำลังภายในคือตกเป็นทาสแห่งตัณหา การที่ท่านแสดงแง่คิดอย่างนี้คงเป็นเพราะว่า ท่านให้น้ำหนักของกำลังทั้งสองว่าเป็นพฤติกรรมพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง ทุกพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมักส่งผลให้กับตัวเขาเอง ส่วนมาเคียวเวลลีเป็นนักกฎหมาย ก็จะมองแบบนักกฎหมาย การที่มองว่าศีลธรรมบางอย่างสอนให้คนอ่อนแอและผู้ปกครองนี้ก็ไม่จำเป็นที่จะนำศีลธรรมมาเป็นส่วนช่วยในการปกครอง ที่มองอย่างนี้คงเป็นเพราะว่า ท่านเน้นไปที่ระเบียบ กฎ เกณฑ์ และกติกามากกว่าพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเห็นว่าบางที่ระเบียบอาจมีการเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ความผิดหรือความถูกต้องจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ การมองอย่างนี้จึงเป็นการมองที่ไม่ครอบคลุมถึงผลที่เกิดจากการแสดงออกของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งพฤติกรรมนั้นจะเป็นการพูดที่ครอบคลุมถึงศีลธรรม (กุศล-อกุศล) ด้วย แต่ระเบียบจะสร้างกฎเกณฑ์กติกาคือครอบคลุมเพียงแค่การทำผิดที่ปรากฏซึ่งหน้าเท่านั้น ด้วยเหตุนี้นักปราชญ์ทั้งสองจึงมีมุมมองที่แตกต่างกันด้วยพื้นฐานที่ต่างกัน

เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไป การที่สังคมขนาดเล็กหรือสังคมโลกมีความวุ่นวายในเวลาอันเหตุใหญ่อย่างหนึ่งก็เพราะขาดวินัย เมื่อขาดวินัยแล้วปัญหาก็ตามมาเพราะฉะนั้น ในระดับโลกต้องมีการเน้นย้ำเรื่องนี้กันให้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องศาสนาและลัทธินิยมอุดมการณ์ต่างๆ ต้องให้มีวินัย เพื่อจะได้จัดสรรโอกาส หากพิจารณาว่าวินัยเป็นเครื่องควบคุมจำกัด ก็ให้เห็นได้ว่า วินัยจำกัดเสรีภาพ และเมื่อพิจารณาถึงความหมายที่แท้ โดยใช้หลักพื้นฐานนี้ วินัยได้กำหนดขึ้นเพราะต้องการจัดให้มีโอกาส ถ้าไม่มีวินัย ก็จะไม่มีความโอกาส การจัดวินัยขึ้นเพื่อให้คนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมอะไร พูดก็ได้ ฟังก็ได้ นี่คือการ เราจัดงานขึ้นเพื่อจะให้โอกาสให้โยมได้ฟังธรรม พอมีวินัย โอกาสที่จะฟังธรรมก็มีจริงและโยมก็ใช้โอกาสนั้นได้ โยมก็ได้ฟังธรรม...(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต, 2550, หน้า 10-11) ซึ่งมีความสอดคล้องกับพุทธทาสวินัยเป็นการจัดสรรโอกาสที่จะทำให้เสรีภาพของเราอำนวยผลเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคมได้อย่างแท้จริง แล้วคนก็จะมีเจตนาดีที่จะประพฤติตามวินัย ทำให้เกิดความเคารพกฎกติกา คือเคารพวินัยนั่นเองท่านพุทธทาส ยังได้กล่าวอีกว่า ถ้าศีลธรรม ไม่กลับมา โลกาวินาศ มนุษย์ชาติ

จะเลวร้ายกว่าตรัสจวน มัวหลงเรื่อง กินกามเกียรติ เกลียดนิพพาน ล้วนคือด้าน ไม่เหนียวรั้ง บังคับใจ อาชญากรรม เกิดกระหน่ำ ลงในโลก มีเลือดโชก แดงฉาน แล้วช่านไหล เพราะบ้ากิน บ้ากาม ทรมานเกิน ไป บ้าเกียรติกี่ พอไม่ได้ ให้เมาตน อวยการครองเมือง ครองโลก โยกันใหญ่ ไม่มีใคร เมตตาใคร ให้สับสน ขอศีลธรรม ได้กลับมา พาหมู่คน ให้ผ่านพ้น วิกฤตการณ์ ทันเวลา (พุทธทาส ภิกขุ, 2529, หน้า 30) จอนดล็อกก์ (John Locke) ได้กล่าวว่า มนุษย์โดยธรรมชาติแล้วมีอิสระ เสมอภาค และเป็นไทแต่ตัวเอง ทุกคนไม่อาจถูกละเลยสิทธินี้ และตกอยู่ใต้อำนาจทางการเมืองของบุคคลอื่น โดยปราศจากความเห็นชอบของเขา เสรีภาพตามธรรมชาติของตนเอง และอยู่ภายใต้พันธะของสังคมพลเรือนก็คือโดยความเห็นชอบที่จะอยู่รวมเป็นชุมชนเดียวกันกับบุคคลอื่น เพื่อการมีชีวิตที่สะดวก ปลอดภัย และสงบสุขร่วมกัน สามารถใช้ถ่ายทอดสิทธิของตนเองอย่างปลอดภัย โดยพ้นจากการคุกคามของบุคคลอื่นที่มิใช่เจ้าของ... เมื่อบุคคลจำนวนหนึ่งมีความยินยอมในการตั้งชุมชนหรือรัฐบาลขึ้นมา คนเหล่านั้นจึงได้รวมกันเข้าภายใต้สถาบันทางการเมืองเดียวกัน (John Locke, 1960, p. 166)

ผู้วิจารณ์เห็นว่านักปราชญ์ทั้งสามมองเหมือนกันว่า เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไปนั่นเป็นการมองวินัยในส่วนที่เป็นเรื่องของโอกาส เป็นเรื่องก่อให้เกิดความเอื้ออำนวยผลเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ตน และสังคม ทั้งสามท่านมองอย่างนี้คงเห็นว่า เสรีภาพที่ดีต้องไม่ขัดแย้งกับวินัย สังคมที่มีปัญหาเพราะขาดวินัย สังคมที่ยึดถือเสรีภาพในทางที่ผิด เพราะไม่เข้าถึงความหมายของเสรีภาพ นี่กว่า เสรีภาพ คือการทำได้ตามใจชอบ การตามใจตนเองได้ ก็คือการมีเสรีภาพ แล้วบอกว่าเสรีภาพคือองค์ประกอบของประชาธิปไตย เมื่อเข้าใจเสรีภาพอย่างนี้ วินัยก็ไม่ได้ กลายเป็นว่า บุคคลพวกนี้เอาข้ออ้างจากหลักการของประชาธิปไตยมาทำลายประชาธิปไตย ฉะนั้นเมื่อคนไม่เข้าถึงสาระของเสรีภาพก็เกิดความขัดแย้งในตัวเอง นี่คือการเข้าใจความหมายของเสรีภาพผิด

4. สรุป

เนื้อหาสาระในหนังสือมีความไม่สลับซับซ้อน อ่านแล้วเข้าใจประเด็นต่างๆ ได้ง่าย การเขียนนั้นก็เป็นการเขียนที่อาศัยเหตุการณ์ที่ปรากฏในสังคม เป็นการนำเสนอสภาพทางสังคมที่เป็นอยู่ มุ่งสู่แนวทางการแก้ไขปัญหา เสนอความหมายและคุณค่าของวินัย-เสรีภาพอย่างครอบคลุม ชี้ให้เห็นว่าเสรีภาพที่แท้จริงต้องปราศจากกิเลสตัณหา ไม่ใช่เสรีภาพที่จะตอบสนองกิเลสตัณหาของตนเอง สร้างแรงกระตุ้นให้สามัคคีคืออธิบายวินัยและเสรีภาพให้เห็นเป็นสัญลักษณ์แท้จริงของจิตมนุษย์ ในส่วนภาษาที่ใช้เน้นการเป็นภาษาที่เรียบง่ายไม่เป็นภาษาธรรมามากจนเกินไป แต่เป็นภาษาที่ถูกสังเคราะห์จากปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นอย่างดี

จุดที่ควรพิจารณา หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ถอดสาระจากงานเทศนา บางที่เนื้อหาอาจจะเป็นภาษาพูดที่ใช้เทศนา อาจมีภาษาบาลีอยู่บ้าง จึงทำให้เนื้อหาเกี่ยวกับเมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไปมีอยู่

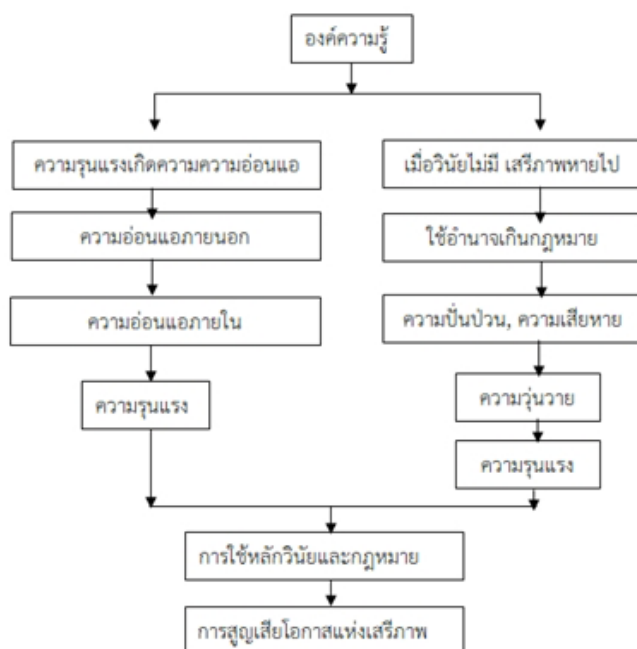

ไม่มากถ้าเป็นไปได้ผู้คัดลอกควรจับทุกประเด็นในเทศนาให้ละเอียดเพื่อประโยชน์แก่ผู้ฟังและผู้อ่านให้มากกว่าที่มีอยู่ ก็ควรมีการอธิบายเพิ่มเติมในเนื้อหา หากผู้อ่านไม่มีพื้นฐานด้านความรู้ในหลักวินัยและเสรีมาก่อน จึงเป็นการยากที่จะเข้าใจและประพฤติปฏิบัติได้ตามความมุ่งหมายของหนังสือเล่มนี้

5. องค์ความรู้ที่ได้รับ

เนื้อหาสาระเป็นการเสนอแนวทางในฝึกฝนพัฒนาคนด้วยหลักวินัย (ศีล) เพื่อให้เกิดเป็นขบวนการฝึกตน หนังสือเรื่อง ความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ @ เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไป เล่มนี้ เป็นหนังสือที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธิ์ ปยุตโต) ได้อธิบายเน้นเฉพาะเรื่องความรุนแรง ที่เกิดจากความอ่อนแอ @ เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไป ที่บุคคลทั่วไปสามารถนำข้อปฏิบัติและปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดมีสันติสุขยิ่งขึ้นกับตนเองและผู้อื่น โดยมีเนื้อหาที่มุ่งเน้นการสร้างสันติสุขที่เริ่มต้นจากตัวเราก่อน แล้วค่อยขยายผลออกไป วินัยและเสรีภาพจำต้องอาศัยการสร้างระบบให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันจนทำให้มองเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบที่จำต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน การสร้างองค์ประกอบขององค์กรนั้นควรเกิดจากการประสานกันเพื่อเสริมสร้างให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอใจหลักแห่งความเป็นจริงตามธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์สามารถฝึกฝนและปรับปรุงตัวเองได้โดยการสร้างตนเอง ผ่านวินัยสู่กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ บังคับควบคุมโดยอาศัยการฝึกวินัยให้มีในตนและสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้นัยหรือกฎหมายให้มีความสอดคล้องกันทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความกดดันหรือบีบบังคับใดๆการใช้อำนาจผ่านกลไกใดๆ ไม่ควรให้เกิดความบีบคั้น มนุษย์เมื่อมีความบีบคั้นมากๆ เขาก็จะละเมิดวินัยหรือกฎข้อบังคับถ้าเป็นอย่างนี้ก็จะเกิดความปั่นป่วนเสียหายไปหมด

ฉะนั้น จะเห็นว่าถ้าสังคมที่อยู่ได้ด้วยหลักวินัยหรือกฎข้อบังคับไม่ใช่อำนาจบีบบังคับกันนั้น ก็จะเป็นสังคมที่มีแต่ความสุข แต่ถ้าเมื่อไรสังคมที่อยู่รวมกันด้วยการใช้กฎข้อบังคับ ถึงแม้ว่าวินัยจะมีอยู่จริง ก็จะไม่สามารถควบคุมความปั่นป่วน ความวุ่นวายได้เลย ด้วยเหตุนี้เอง ท่านจึงได้นำเสนอเรื่องความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ @ เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพก็หายไป ไว้ในหนังสือเล่มนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลจริงกับสังคมต่อไป

ภาพที่ 1 องคฺความรู้ที่ได้รับ

References

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). *ความรุนแรง เกิดจากความอ่อนแอ @ เมื่อวินัยไม่มี เสรีภาพ ก็หายไป*. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- พุทธทาส ภิกขุ. (2529). *สังคณนิยมตามหลักแห่งพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- Machiavelli. (1979). *The Prince*. New York: Penguin Book.
- John Locke. (1960). *Two Treatises of Government*, in John Locke, *Locke and Liberty: Selections from the Works of John Locke*, compiled and with an introduction by Massimo Salvadori (London: Pall Mall Press).
- Jean-Paul Sartre (1997). *Being and Nothingness*. Translated by Hazel E. Barnes. London: Methuen & Co.ltd.

